

2. ΠΡΟΒΑΤΟΣΤΑΣΙΟ

Εκτρεφόμενες φυλές

Χώροι εκτροφής

Διατροφή

Αναπαραγωγή

Τοκετοί

Θηλασμός και απογαλακτισμός

Γαλακτοπαραγωγή

Τήρηση στοιχείων- Εμβολιασμοί -Κούρεμα-Κοπή νυχιών

Παναγιώτα Κουτσούλη

Αθήνα 2015

ΠΡΟΒΑΤΟΣΤΑΣΙΟ

ΕΚΤΡΟΦΗ ΠΡΟΒΑΤΩΝ ΣΤΟ Γ.Π.Α.

Εκτρεφόμενες φυλές

Στο Γ.Π.Α. εκτρέφονται οι παρακάτω τρεις καθαρόαιμες φυλές προβάτων: **Καραγκούνικη, Χίου, Ορεινή Ηπείρου (Μπούτσικη)** και μία συνθετική φυλή η **Βελτιωμένη Ηπείρου**. Η τελευταία συνθετική φυλή δημιουργήθηκε από το Εργαστήριο Γενικής και Ειδικής Ζωοτεχνίας σε συνεργασία με το ΕΘΙΑΓΕ, στο Σταθμό Γεωργικής Έρευνας Ιωαννίνων. Ο συνθετικός πληθυσμός αποτελείται κατά 50% από γονίδια της **Ορεινής Ηπείρου (Μπούτσικης)**, κατά 25% από γονίδια της φυλής **Χίου** και κατά 25% από γονίδια της φυλής **Άρτας**.

Οι φυλές που εκτρέφονται στην Ελλάδα έχουν ως κύρια παραγωγική κατεύθυνση τη γαλακτοπαραγωγή συνδυασμένη με την παραγωγή αμνού. Ως προς την ποιότητα του ερίου (μαλλιού) διακρίνονται σε αναμικτόμαλλες και ομοιόμαλλες φυλές. Γενικότερα η ποιότητα του ερίου είναι χαμηλή και έχει πολύ μικρή οικονομική σημασία. Ως προς το μήκος της ουράς οι φυλές διακρίνονται σε λεπτόουρες και ημιπαχύουρες.

Η **Καραγκούνικη** φυλή ανήκει στις λεπτόουρες και αναμικτόμαλλες φυλές (εικόνα 1). Είναι η φυλή με το μεγαλύτερο πληθυσμό στην Ελλάδα. Αμιγή ποιμνία υπάρχουν κυρίως στη πεδινή Δυτική Θεσσαλία (περίπου 200.000 άτομα), όπου είναι η κοιτίδα της φυλής, καθώς και σε άλλες περιοχές της Ελλάδας. Ανήκει στις μεγαλόσωμες φυλές. Το μέσο ύψος ακρωμίου είναι 78 cm για τους κριούς και 68 cm για τις προβατίνες, κατά μέσο όρο. Τα αντίστοιχα μέσα σωματικά βάρη είναι 80 και 57 kg.

Επικρατέστερος χρωματισμός είναι ο λευκός με διάστικτες μαύρες κηλίδες στο πρόσωπο και τα άκρα, αλλά συναντώνται και άλλοι χρωματικοί τύποι (π.χ. τελείως μαύρα ή τελείως λευκά, καθώς και λευκά με μαύρες κηλίδες στο σώμα). Σχετικά με το χρωματισμό, παλαιότερα, τα ζώα ήταν κατάμαυρα (εξάλλου η ονομασία «καρα-γκούν» μεταφράζεται ως «μαύρη γούνα»). Οι εκτροφείς, ωθούμενοι από τις ανάγκες των βιοτεχνιών κατασκευής φλοκάτης έδειχναν προτίμηση στα λευκόχρωμα μαλλιά που μπορούσαν να βαφούν με ευκολία. Αργότερα, όταν οι βιοτεχνίες συρρικνώθηκαν ή έκλεισαν αλλά και το γεγονός ότι τα λευκόχρωμα άτομα παρουσιάζουν ευαισθησία σε φωτοδερματίτιδες, ιδίως

όταν βόσκουν ορισμένα είδη φυτών, ώθησε αρκετούς εκτροφείς στην επιλογή ατόμων με ολόμαυρο χρωματισμό.

Ως προς τον τύπο του ερίου το **Καραγκούνικο** κατατάσσεται στα αναμικτόμαλλα πρόβατα. Τα αναμικτόμαλλα πρόβατα έχουν αρκετές αγανώδεις τρίχες (μακριές και χονδρές) και ελάχιστες εριότριχες (βραχείες). Ο λαιμός είναι γυμνός από μαλλί (έριο) και φέρει καλυπτήριες τρίχες. Είναι χαρακτηριστικό το κυρτό επιρρίνιο. Τα αρσενικά άτομα μπορεί να φέρουν κέρατα, τα θηλυκά όμως είναι ακέρατα. Η ουρά είναι μέσου μήκους και σχετικά λεπτή.

Εικόνα 1. Καραγκούνικο πρόβατο

Η διάρκεια της γαλακτικής περιόδου κυμαίνεται από 124 έως 206 ημέρες, ανάλογα με την εποχή τοκετού και η μέση γαλακτοπαραγωγή φθάνει τα 180 kg. Το μέσο μέγεθος τοκετοομάδας της φυλής είναι 1,36 αρνιά ανά προβατίνα και ανά έτος. Το σωματικό βάρος των αρνιών στη γέννηση κυμαίνεται γύρω στα 4,5 kg και στην ηλικία των 42 ημερών στα 14,7 kg για τα μονόδυμα και 11,5 kg για τα δίδυμα. Η φυλή θεωρείται σχετικά πρώιμη και οι αμνάδες εισέρχονται στην ήβη στην ηλικία των 10 μηνών.

Η **Καραγκούνικη** φυλή διαμορφώθηκε σε ένα περιβάλλον σχετικά βαλτώδες και αντίξοο και λόγω αυτού του γεγονότος φαίνεται ότι απέκτησε σχετικά μεγάλη ανθεκτικότητα. Η διαχείρισή των Καραγκούνικων προβάτων είναι σχετικά εύκολη. Τα παραπάνω σε συνδυασμό με το γεγονός ότι η φυλή παρουσιάζει ικανοποιητικές αποδόσεις έναντι των υπόλοιπων ελληνικών φυλών προβάτων, οδήγησαν στην εκτεταμένη χρησιμοποίησή της σε καθαρόαιμη μορφή. Τέλος, κριοί της φυλής έχουν χρησιμοποιηθεί σε διασταυρώσεις για την αναβάθμιση πολλών άλλων πεδινών και ημιορεινών πληθυσμών προβάτων.

Η **Χιώτικη** φυλή είναι ημιπαχύουρη με υψηλή γαλακτοπαραγωγή και πολυδυμία (εικόνα 2). Από τα εγχώρια πρόβατα είναι η πιο γνωστή φυλή διεθνώς. Στην κοιτίδα της (το νησί της Χίου) εκτρέφονται περίπου 400 ζώα. Σε εθνικό επίπεδο ο αριθμός των εκτρεφόμενων ζώων φθίνει διαρκώς τις τελευταίες δεκαετίες, έτσι ώστε θα μπορούσε να θεωρηθεί ως απειλούμενη με εξαφάνιση. Στην ηπειρωτική Ελλάδα αμιγείς εκτροφές υπάρχουν κυρίως στην κεντρική Μακεδονία. Επίσης, πολλές αμιγείς εκτροφές με Χιώτικα πρόβατα υπάρχουν και στην Κύπρο.

Το **Χιώτικο** πρόβατο είναι από τα πιο μεγαλόσωμα ελληνικά πρόβατα. Το μέσο ύψος ακρωμίου ανέρχεται στα 84 cm για τους κριούς και στα 76 cm για τις προβατίνες με μέσα σωματικά βάρη 87 και 66 kg, αντίστοιχα. Ο χρωματισμός είναι λευκός με μαύρες διακριτές κηλίδες στο πρόσωπο, κυρίως γύρω από τα μάτια, το στόμα, τα αυτιά, τα άκρα και ενίοτε την κοιλιακή χώρα. Ο τύπος του ερίου είναι ομοιόμαλλος, αν και σε πολλά άτομα διακρίνονται αγανώδεις τρίχες ανάμεσα στις εριότριχες. Τα αρσενικά φέρουν πάντοτε κέρατα, ενώ τα θηλυκά συνήθως φέρουν μικρά ψευδοκέρατα.

Εικόνα 2. Προβατίνα της φυλής Χίου

Η φυλή είναι σχετικά πρώιμη και κατατάσσεται στις πολύδυμες φυλές. Η πολυδυμία κυμαίνεται από 1,6 έως 2,0. Εκτός από πολύδυμη φυλή, είναι διεθνώς γνωστή για την υψηλή της γαλακτοπαραγωγή που πολλές φορές υπερβαίνει τα 200 kg γάλακτος ανά γαλακτική περίοδο. Το μέσο βάρος των αρνιών στη γέννηση κυμαίνεται από 3,2 έως 4,5 kg ανάλογα με το μέγεθος της τοκετοομάδας και το φύλο των αρνιών.

Το **πρόβατο της Χίου** διαμορφώθηκε κατά το οικόσιτο σύστημα εκτροφής και γι' αυτό το λόγο δεν σχηματίζει με ευκολία μεγάλα ποίμνια. Η διαχείρισή του θέλει ιδιαίτερη προσοχή, ιδίως κατά την περίοδο πριν και μετά τον τοκετό. Επίσης, σε περιοχές με υψηλή υγρασία πολύ συχνά εκδηλώνει προβλήματα υγείας ενώ παρουσιάζεται και ιδιαίτερα ευάλωτο σε μαστίτιδες.

Η **Ορεινή φυλή Ηπείρου** (εικόνα 3) εκτρέφεται σε ημιορεινές και ορεινές περιοχές του νομού Ιωαννίνων καθώς και στη Θεσσαλία. Ο πληθυσμός της υπολογίζεται σε περίπου 2500 άτομα.

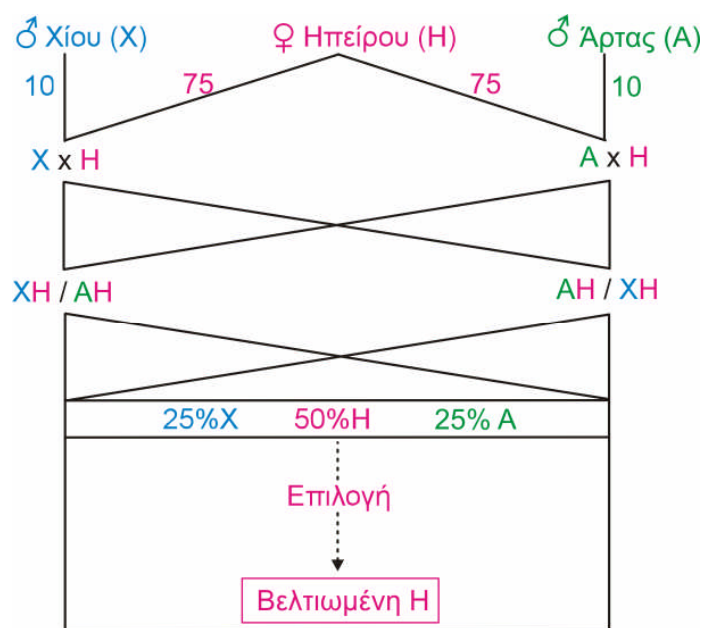

Εικόνα 3. Προβατίνα της **Ορεινής** φυλής **Ηπείρου (Μπούτσικη)**

Πρόκειται για μία φυλή λιτοδίαιτη και ανθεκτική στις αντίξοες συνθήκες του περιβάλλοντος και στις διάφορες νόσους. Θεωρείται ιδιαίτερα κατάλληλη για την εκμετάλλευση δύσβατων και χαμηλής παραγωγικότητας βοσκοτόπων. Η φυλή είναι μικρόσωμη και βραδείας αναπτύξεως, με ύψος ακρωμίου στους κριούς τα 65 cm και στις προβατίνες τα 58 cm. Τα αντίστοιχα σωματικά βάρη είναι 56 και 46 kg, αντίστοιχα. Ο χρωματισμός παραλλάσσει από τελείως λευκός έως τελείως μαύρος. Η φυλή είναι αναμικτόμαλλη. Η πολυδυμία ανέρχεται γύρω στο 1,1 αρνί ανά προβατίνα και έτος. Η μέση γαλακτοπαραγωγή κυμαίνεται από 90 – 110 kg γάλακτος κατά γαλακτική περίοδο. Το βάρος γέννησης των αμνών ανέρχεται σε 3,4 kg.

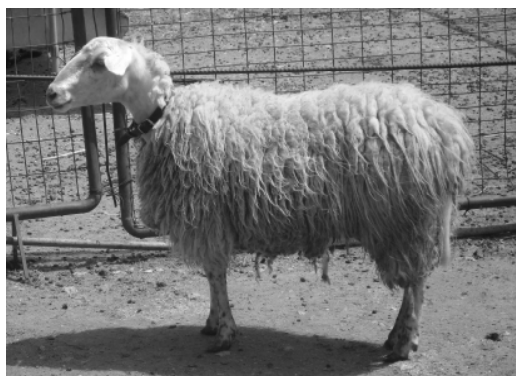
Επειδή οι αναπαραγωγικές και παραγωγικές αποδόσεις της φυλής είναι χαμηλές και δεν ανταποκρίνονται στις απαιτήσεις του σύγχρονου κοινωνικού και οικονομικού περιβάλλοντος άσκησης της προβατοτροφίας, σχεδιάστηκε η δημιουργία ενός νέου συνθετικού πληθυσμού ο οποίος φέρει γονίδια των φυλών **Ορεινής Ηπείρου (Μπούτσικης)**, **Χίου** και **Άρτας** (εικόνα 4), έτσι ώστε να συνδυαστεί η υψηλή προσαρμοστική ικανότητα του **Ορεινού** προβάτου **Ηπείρου**

με τις υψηλές αποδόσεις των άλλων φυλών (σχήμα 1). Οι φυλές **Χίου** και **Άρτας** κρίθηκαν ως ιδιαίτερα κατάλληλες επειδή ανήκουν στην κατηγορία των περισσότερο παραγωγικών προβάτων στην Ελλάδα. Οι παραπάνω φυλές είναι μεγαλόσωμες και διακρίνονται για την υψηλή τους πολυδυμία και τις υψηλές τους αποδόσεις σε γάλα. Έναντι του **Ορεινού** προβάτου **Ηπείρου** υστερούν στην προσαρμοστική ικανότητα και την ανθεκτικότητα σε διάφορες νόσους. Ο απώτερος στόχος είναι να εφαρμοστεί στον συνθετικό πληθυσμό επιλογή προς την κατεύθυνση δημιουργίας μιας νέας **βελτιωμένης** φυλής **Ηπείρου** (εικόνα 5).

Σχήμα 1 : Σχέδιο συζεύξεων για τη δημιουργία ενός συνδυασμένου πληθυσμού προβάτων 25% Χίου, 50% Ηπείρου και 25% Άρτας.

Εικόνα 4. Φυλή **Άρτας (Φριζάρτα)**Εικόνα 5. Προβατίνα **Βελτιωμένης Ηπείρου (Ορεινή Ηπείρου 50%, Χίου 25%, Άρτας 25%)**

Έως τώρα έχουν αναλυθεί στοιχεία από τις τέσσερις πρώτες γαλακτικές περιόδους των προβατινών του συνθετικού πληθυσμού. Σε μια σειρά από ιδιότητες όπως: βάρος προβατινών κατά τον τοκετό, βάρος γέννησης αρνιών, βάρος απογαλακτισμού αρνιών, μέγεθος τοκετοομάδων κατά τη γέννηση, βάρος τοκετοομάδων κατά τη γέννηση και κατά τον απογαλακτισμό και γαλακτοπαραγωγή υπάρχουν σημαντικές διαφορές μεταξύ των ομάδων του μάρτυρα (**Ορεινό Ηπείρου**) και του συνθετικού πληθυσμού σε επίπεδο πλάνης 5% (Πίνακας 1).

Πίνακας 1: Σύγκριση της ορεινής φυλής Ηπείρου και του συνθετικού πληθυσμού κάτω από τις ίδιες συνθήκες περιβάλλοντος (μέσοι όροι ελαχίστων τετραγώνων και τα τυπικά τους σφάλματα)

Ιδιότητα	Φυλή Ορεινή Ηπείρου	Συνθετικός πληθυσμός
Βάρος προβατινών κατά τον τοκετό (kg)	40,0 ± 0,8	52,3 ± 0,4
Βάρος γέννησης αρνιών (kg)	3,7 ± 0,08	4,1 ± 0,05
Βάρος απογαλακτισμού αρνιών (kg)*	10,4 ± 0,03	13,9 ± 0,20
Μέγεθος τοκετοομάδων κατά τη γέννηση (αρνιά)	1,13 ± 0,05	1,62 ± 0,04
Βάρος τοκετοομάδων κατά τη γέννηση (kg)	4,3 ± 0,16	6,4 ± 0,13
Βάρος τοκετοομάδων κατά τον απογαλακτισμό (Kg)	12,4 ± 0,54	19,6 ± 0,43
Γαλακτοπαραγωγή (kg)	90,4 ± 4,8	166,1 ± 3,7
Λιποπεριεκτικότητα γάλακτος (%)	6,82 ± 0,29	5,62 ± 0,16
Πρωτεΐνοπεριεκτικότητα γάλακτος (%)	5,79 ± 0,13	5,53 ± 0,08

* Στην ηλικία των 42 ημερών

Οι προβατίνες του συνθετικού πληθυσμού είναι βαρύτερες κατά περίπου 12 kg από τις προβατίνες της ορεινής Ηπείρου. Το μέγεθος των τοκετοομάδων ανέρχεται σε 1,62 αρνιά στις προβατίνες του συνθετικού πληθυσμού και σε 1,13 στις αμιγείς προβατίνες. Εξ αιτίας του ταχύτερου ρυθμού ανάπτυξης και των μεγαλύτερων τοκετοομάδων, το βάρος των τοκετοομάδων κατά τον απογαλακτισμό είναι κατά περίπου 7,23 kg (49 %) μεγαλύτερο στο συνθετικό πληθυσμό. Σημαντική είναι επίσης η διαφορά στο ύψος της γαλακτοπαραγωγής μεταξύ των δύο ομάδων προβατινών. Οι προβατίνες του συνθετικού πληθυσμού παράγουν γύρω στα 76 kg γάλακτος (84 %) κατά γαλακτική περίοδο παραπάνω.

Χώροι εκτροφής

Οι φυλές που περιγράφηκαν παραπάνω διατηρούνται στο προβατοστάσιο του Γ.Π.Α. Το προβατοστάσιο αποτελείται από εξωτερικούς και εσωτερικούς χώρους. Οι εξωτερικοί χώροι είναι μεγάλα και ανοιχτά προαύλια που διαθέτουν ταϊσטרές και ποτίστρες. Για το διαχωρισμό ομάδων ζώων χρησιμοποιούνται κινητά πλαίσια. Στα προαύλια τα ζώα παραμένουν τις περισσότερες ώρες της ημέρας σε ομάδες των 12-25 ζώων.

Οι εσωτερικοί χώροι είναι διαμορφωμένοι με κλειστές τις τρεις πλευρές και ανοιχτή την τέταρτη. Επιζητείται κυρίως η κάλυψη της βορεινής πλευράς. Αυτός ο τύπος προβατοστασίου αρμόζει στις σχετικά ήπιες κλιματικές συνθήκες στην Αθήνα και εξασφαλίζει καλή προφύλαξη από το κρύο το χειμώνα, ενώ επιτρέπει τον καλό αερισμό και τον ικανοποιητικό φωτισμό του χώρου. Όπως είναι γνωστό, τα πρόβατα δεν αντέχουν τον υπερβολικό συνωστισμό σε κλειστούς χώρους, η δε ζώνη ευεξίας είναι από -5 έως +25 με 30⁰ C. Λόγω δε του ερίου, κρισιμότερες είναι οι υψηλές θερμοκρασίες παρά οι χαμηλές. Στους εσωτερικούς χώρους υπάρχουν κελιά-ατομικές θέσεις που διαθέτουν ατομικές ταϊσטרές.

Σε ένα ποίμνιο προβάτων τα ζώα δεν διατηρούνται σε ένα ενιαίο χώρο μαζί, όλο το χρόνο, αλλά ανάλογα με την ηλικία και το φύλο διαχωρίζονται και κρατούνται σε ιδιαίτερους χώρους. Τα κριάρια διατηρούνται χωριστά από τις προβατίνες όλο το διάστημα του χρόνου εκτός από την περίοδο των οχειών. Τα αρνιά που έχουν απογαλακτισθεί, διατηρούνται χωριστά μέχρι την πώληση ή μέχρι την ηλικία αναπαραγωγής όταν κρατηθούν ως ζώα αντικατάστασης. Οι προβατίνες που πρόκειται να γεννήσουν οδηγούνται σε ειδικά διαμορφωμένα

ατομικά κελιά 2-3 ημέρες πριν τον τοκετό και παραμένουν εκεί έως και 2-3 ημέρες μετά τον τοκετό. Τέλος, ένας ιδιαίτερος χώρος είναι το αμελκτήριο όπου οδηγούνται οι προβατίνες για να αμελχθούν. Στο χώρο αυτό υπάρχουν ατομικές θέσεις με ταΐστρες και η αμελκτική μηχανή.

Διατροφή

Η διατροφή που εφαρμόζεται περιλαμβάνει τη χορήγηση χονδροειδών και συμπυκνωμένων ζωοτροφών. Ως χονδροειδείς ζωοτροφές χορηγούνται χόρτο μηδικής (περίπου 500 g/ ημέρα) και άχυρο σίτου (περίπου 200 g/ ημέρα). Οι συμπυκνωμένες ζωοτροφές χορηγούνται μέσω ενός βασικού σιτηρεσίου, που καλύπτει τις βασικές ανάγκες συντήρησης (300 g/ ημέρα) σε όλη τη διάρκεια του χρόνου, ενώ δίνεται σε περιόδους αυξημένων ενεργειακών αναγκών (π.χ. εγκυμοσύνη, γαλακτοπαραγωγή) ένα επιπλέον μίγμα γαλακτοπαραγωγής. Το μίγμα γαλακτοπαραγωγής συνήθως αποτελείται από δημητριακούς καρπούς (καλαμπόκι, κριθάρι, κ.α.), υποπροϊόντα αλευροβιομηχανίας (πίτυρα σίτου κ.λ.π.), σπορελαιουργίας (σογιάλευρο κ.λ.π.), ανόργανα στοιχεία (μαρμαρόσκονη, φωσφορικό διασβέστιο), βιταμίνες και ιχνοστοιχεία.

Συγκεκριμένα, το μίγμα της γαλακτοπαραγωγής χορηγείται περίπου 1,5 μήνα πριν από τον τοκετό σε ποσότητα 200 g/προβατίνα, που αυξάνεται προοδευτικά έως τα 300 g. Τις πρώτες ημέρες μετά τον τοκετό, επειδή οι ανάγκες είναι ιδιαίτερα αυξημένες, το μίγμα αυτό χορηγείται κατά βούληση και στη συνέχεια δίνεται ποσότητα 550 g / κιλό παραγομένου γάλακτος.

Αναπαραγωγή

Τα πρόβατα είναι ζώα εποχικώς πολύοιστρα. Η αναπαραγωγική φάση αρχίζει από το καλοκαίρι με την έναρξη της μείωσης της φωτοπεριόδου (μετά το θερινό ηλιοστάσιο). Η διάρκεια του οιστρικού κύκλου είναι κατά μέσο όρο 17 ημέρες (με εύρος που κυμαίνεται από 14 έως 21 ημέρες) και η διάρκεια του οίστρου κυμαίνεται από 24 έως 60 ώρες.

Στις ενήλικες προβατίνες γίνεται συγχρονισμός οίστρων με τη χρήση σπόγγων εμποτισμένων με προγεσταγόνα που τοποθετούνται ενδοκολπικά. Ο παραπάνω χειρισμός λαμβάνει χώρα το μήνα Ιούλιο. Μετά από 14 ημέρες οι σπόγγοι απομακρύνονται και γίνεται έγχυση 500 I.U. PMSG (pregnant mare serum gonadotrophin = γοναδοτροφίνη ορού εγκύου φορβάδας) ενδομυϊκά. Οι οίστροι

εκδηλώνονται τις επόμενες 1-2 ημέρες. Οι οχείες γίνονται με φυσικό τρόπο, τα δε κριάρια έχουν ήδη εισαχθεί στο χώρο των προβατινών 15 ημέρες πριν ώστε να είναι πιο έντονη η «επίδραση του κριού». Οι οχείες διαρκούν περίπου 2-3 ημέρες. Η αναλογία είναι 1 κριός με 8-10 προβατίνες της ίδιας φυλής. Για να είναι γνωστή η πατρότητα των αμνών που θα γεννηθούν, συνήθως εισάγεται ένας κριός σε κάθε ομάδα προβατινών. Μετά από 2-3 ημέρες στο τέλος της περιόδου των οχείων οι ομάδες των προβατινών γίνονται μεγαλύτερες, παραμένει, όμως, ένα κριάρι στην ομάδα, γιατί υπάρχει το ενδεχόμενο να μην έχουν συλλάβει ορισμένες προβατίνες και να υπάρχουν «επιστροφές» (μη γόνιμες οχείες, πρώιμη εμβρυϊκή θνησιμότητα).

Στις αμνάδες η εκδήλωση του πρώτου οίστρου παρατηρείται στην ηλικία των 4-5 μηνών. Όμως, δεν χρησιμοποιούνται στην αναπαραγωγή από αυτή την ηλικία, γιατί η σωματική τους ανάπτυξη δεν έχει ακόμη ολοκληρωθεί. Για να αποφευχθούν οι πρόωρες γονιμοποιήσεις ο διαχωρισμός των αρσενικών από τα θηλυκά γίνεται στην ηλικία των 3 μηνών. Συνήθως η χρησιμοποίηση των αμνάδων γίνεται στην ηλικία των 8 με 10 μηνών και εφόσον έχουν αποκτήσει το 50-70 % του ώριμου σωματικού τους βάρους. Οι οχείες γίνονται με φυσικό τρόπο και δεν εφαρμόζεται συγχρονισμός των οίστρων. Οι υπόλοιποι χειρισμοί δε διαφέρουν από αυτούς που ακολουθούνται για τις ενήλικες.

Τοκετοί

Οι τοκετοί λαμβάνουν χώρα μετά από 140-150 ημέρες. Σε όλη τη διάρκεια της κυοφορίας αποφεύγονται οι καταπονήσεις των ζώων. Η διατροφή στο διάστημα γύρω από τον τοκετό είναι κατά βούληση. Ο τοκετός λαμβάνει χώρα χωρίς την ανθρώπινη παρέμβαση, και μόνο στην περίπτωση δυστοκιών παρίσταται κάποιος για να επέμβει.

Θηλασμός και απογαλακτισμός

Μετά τον τοκετό οι προβατίνες με τα νεογέννητα αρνιά παραμένουν σε ιδιαίτερα κελιά για μερικές ημέρες (2-3) έτσι ώστε τα μικρά αρνιά να λάβουν επαρκή ποσότητα πρωτογάλακτος, καθώς και να αναπτυχθούν ιδιαίτεροι δεσμοί μεταξύ της προβατίνας και του αρνιού. Στη συνέχεια μεταφέρονται οι μητέρες με τα αρνιά σε μεγαλύτερο χώρο και αρχίζει η προοδευτική τοποθέτηση ειδικού μίγματος ανάπτυξης για τα μικρά, τα οποία απομονώνονται ορισμένες ώρες από τις

μητέρες τους, με σκοπό να συνηθίζουν στη λήψη στερεάς τροφής. Ο απογαλακτισμός των αρνιών γίνεται σε 42 περίπου ημέρες από τη γέννησή τους .

Γαλακτοπαραγωγή

Τα απογαλακτισμένα αρνιά οδηγούνται σε ιδιαίτερο χώρο, ενώ οι προβατίνες αμέλγονται 2 φορές την ημέρα. Για την προσέλευσή τους στο χώρο του αμελκτηρίου, τους χορηγείται μικρή ποσότητα μίγματος. Η άμελξη διαρκεί περίπου 6 μήνες (γαλακτική περίοδος: από αρχές Δεκεμβρίου μέχρι το τέλος Ιουνίου). Προς το τέλος της περιόδου άμελξης, για την ομαλή είσοδο των ζώων στη ξηρά περίοδο η συχνότητα της άμελξης μειώνεται σε 1 φορά την ημέρα ή 1 φορά τις 2 ημέρες.

Τήρηση στοιχείων- Εμβολιασμοί -Κούρεμα-Κοπή νυχιών

Σε κάθε ζώο υπάρχει ενώτιο με αριθμό στο αυτί και καταγράφονται τα ατομικά του στοιχεία (βάρος γέννησης, βάρος κατά τον απογαλακτισμό, γονότυπος, στοιχεία γαλακτοπαραγωγής, πολυδυμία κ.λ.π.)

Όταν τα ζώα εισέλθουν σε ξηρά περίοδο πραγματοποιείται εμβολιασμός για την εντεροτοξιναιμία. Μία δεύτερη δόση εμβολίου γίνεται στις έγκυες προβατίνες 20 ημέρες περίπου πριν τον τοκετό.

Τα πρόβατα κουρεύονται κατά το τέλος Μαΐου. Το μαλλί (έριο) προστατεύει το χειμώνα από το κρύο, όμως το καλοκαίρι με τις υψηλές θερμοκρασίες προκαλεί δυσφορία στα ζώα. Το κούρεμα γίνεται με κουρευτική μηχανή. Στην αρχή αφαιρείται το ακάθατο έριο κάτω από τα άκρα, τα σκέλη και την ουρά.

Το κόψιμο των νυχιών δεν είναι απαραίτητο όταν τα ζώα βρίσκονται σε βοσκές επειδή με τη κίνησή τους σε ανώμαλο έδαφος τα νύχια τους τρίβονται. Στις εντατικές εκτροφές όπου τα πρόβατα δεν κινούνται αρκετά, τα νύχια μεγαλώνουν δημιουργώντας πρόβλημα ευστάθειας γι' αυτό και κόβονται από καιρό σε καιρό με ψαλίδα.

Βιβλιογραφία:

- Ρογδάκης Εμμ. 2002: Εγχώριες φυλές προβάτων, εκδόσεις Αγροτύπος.
 Ρογδάκης Εμμ. 2004: Αναπαραγωγή του προβάτου, εκδόσεις Αθ. Σταμούλης.
 Ρογδάκης Εμμ. 2006: Γενική Ζωοτεχνία, εκδόσεις Αθ. Σταμούλης.